

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Московчук Дмитро Олександрович

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ 179

Павлова Юлія Сергіївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ 182

Полуніна Ольга Олександрівна

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ,
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ 185

Полюк Юлія Іванівна

ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ
АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД
ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 187

Притуляк Валерій Миколайович

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ
РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ 191

Цал-Цалко Юлія Юліївна

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ 193

Яніцька Інна Анатоліївна

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА 197

Боярчук Віталій Вікторович

ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 199

Волков Максим Сергійович

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У
СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ 201

Кисельов Вадим Костянтинівич

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 205

Пересипко Дмитро Володимирович

УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ
РОЗМЕЖУВАННЯ 209

Сатановська Олена Валентинівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 213

Снітко Андрій Сергійович

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ 215

**СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ**

Харитоновна Олена Іванівна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОСВІТНИХ ВІДНОСИН 219

Ульянова Галина Олексіївна

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» 222

Бааджи Наталія Пилипівна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 225

Галунова Лариса Ігорівна

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ 228

правила використання цифрових інструментів та ШІ. Ця політика має бути доступна для здобувачів і викладачів, а також регулярно оновлюватися відповідно до технологічних змін.

Формування цифрової етики в межах освітнього процесу сприяє не лише підвищенню якості навчання, але й забезпеченню високих стандартів академічної доброчесності.

Список використаних джерел:

1. Про академічну доброчесність: Закон України від 18.12.2025 р. № 4742-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

2. Доложевська Л. О. Цифрова етика та академічна доброчесність у вищій школі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, Вип. 2. С. 9-14. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.2.2>

3. Таможська І. В., Смирнова І. М., Перетяга Л. Є. Вплив цифрових технологій на формування академічної доброчесності майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2021. С. 161-167. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-2-24>

Ключові слова: академічна доброчесність, цифрові технології, штучний інтелект, цифрова етика, освітній процес.

Key words: academic integrity, digital technologies, artificial intelligence, digital ethics, educational process.

Ульянова Галина Олексіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
проректор з навчальної роботи,
професор кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,
доктор юридичних наук, професор*

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ»

Прийняття Закону України «Про академічну доброчесність» є новим етапом на шляху розбудови політики доброчесної науки та освіти в країні. Перші засади були закладені в Законі України «Про освіту», ст. 42 якого визначала поняття, основні засади академічної доброчесності, порушення та академічну відповідальність, а також Законі України «Про вищу освіту» в частині визначення академічного плагиату та забезпечення академічної доброчесності як складової системи якості освіти.

Закон України «Про академічну доброчесність» став першим законодавчим актом, який комплексно регулює відносини у сфері академічної доброчесності,

встановлюючи принципи та засади її дотримання, правові наслідки порушення доброчесності. Суттєво розширено й перелік порушень академічної доброчесності порівняно з Законом України «Про освіту». Враховуючи, що у переліку з'явилися нові порушення, важливе практичне значення має дослідження їх змісту та сутності.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про академічну доброчесність» [1] передбачено 13 порушень. При цьому передбачено, що Законом можуть бути визначені й інші порушення. Характеризуючи порушення, їх умовно можна згрупувати в декілька категорій.

По-перше, це порушення, пов'язані з правом авторства, які охоплюють: відчуження авторства; академічний плагіат; приписування авторства; самоплагіат.

По-друге, порушення, пов'язані з наданням недостовірної інформації у випадку її вигадкування, перекручування, які охоплюють: фальсифікацію, фабрикацію.

По-третє, це порушення, які допускаються внаслідок недоброчесного використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

По-четверте, порушення, пов'язані з оцінюванням, виконанням завдань, незаконному сприянні в отриманні певних переваг, які охоплюють: недоброчесне оцінювання; несамотійне виконання завдання; недозволену допомогу.

По-п'яте, системні, інституційні порушення, до яких можуть бути віднесені: академічний саботаж; схилення до порушення академічної доброчесності; інституційні порушення академічної доброчесності.

Аналізуючи наведений перелік, слід відзначити, що вперше на законодавчому рівні визначено такі нові порушення, як: відчуження та приписування авторства, академічний саботаж; схилення до порушення академічної доброчесності; інституційні порушення академічної доброчесності, а також порушення академічної доброчесності у випадку неналежного використання штучного інтелекту.

Слід звернути увагу, що з переліку порушень виключено хабарництво. Також виключено обман, натомість тепер це характерна ознака порушень академічної доброчесності, яка передбачає свідоме (умисне) надання чи оприлюднення будь-якої неправдивої інформації про себе (інших осіб) чи про результати своєї (інших осіб) академічної діяльності. Крім обману ознаками академічної доброчесності є: несправедливість, привласнення, бездіяльність.

Щодо приписування та відчуження авторства, слід відзначити, що ці порушення закріплені вперше на рівні закону, та спрямовано на протидію недоброчесної практики написання робіт «на замовлення», а також включення до складу авторів осіб, які не зробили творчого внеску у його створення.

У випадку відчуження авторства передбачається передача автором (авторами) створеного на замовлення або без такого замовлення, платно чи безплатно, академічного твору (його частини) іншій особі та подальше оприлюднення із зазначенням як автора особи, яка не є його (її) автором.

Щодо приписування авторства слід відзначити, що при встановленні факту порушення особою, яка зазначена автором наукового твору чи його частини, у

створенні яких вона не брала участі, важливе значення має з'ясування обізнаності особи з такими діями. Оскільки на практиці можливим є приписування авторства тексту особі без її згоди та відома. В такому випадку може йти мова про порушення прав такої особи на ім'я, захист честі та ділової репутації. У випадку, якщо особа знала, про те, що вона включається до складу авторів наукової роботи, яку вона не створювала, такі дії підпадають під ознаки приписування авторства, як порушення академічної доброчесності.

Серед нових порушень, які вперше закріплено на законодавчому рівні, слід відзначити також академічний саботаж, який передбачає діяння (дія чи бездіяльність) педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника, здобувача освіти, вступника, учасника конкурсу, що перешкоджає реалізації прав, свобод і законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності.

Окремо слід зупинитись на закріпленні на законодавчому рівні інституційних порушень, які передбачають: поширення закладом, установою, науковим видавництвом недостовірної інформації щодо власної академічної діяльності, бездіяльність щодо розбудови системи академічної доброчесності, невжиття заходів щодо виявлення порушень, а також залишення без розгляду заяви про виявлені факти порушень доброчесності. Основна відмінність інституційних порушень полягає в тому, що їх суб'єктом визнається заклади освіти, наукові установи, наукове видавництво, а не учасники освітнього процесу. Адже саме від розбудови системи забезпечення академічної доброчесності закладом освіти чи науковою установою залежить її дотримання учасниками освітнього процесу чи наукової діяльності. Бездіяльність в свою чергу сприяє системним порушенням, безкарності, що не негативно позначається не лише на якості та результативності діяльності, а й формує негативне ставлення до освітньої та наукової діяльності.

Новий перелік порушень академічної доброчесності, закріплений Законом України «Про академічну доброчесність» потребує подальшого ґрунтовного дослідження з метою визначення сутнісних ознак таких порушень, їх співвідношення та правових наслідків.

Список використаних джерел:

1. Про академічну доброчесність : Закон України від 18 грудня 2025 року № 4742-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

Ключові слова: академічна доброчесність, порушення, порушення права авторства, плагіат, академічний саботаж, інституційні порушення.

Key words: academic integrity, violations, violation of authorship rights, plagiarism, academic sabotage, institutional violations.